

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง
THE INTERNAL SUPERVISION PROCESS IN SINGSAMUT SCHOOL UNDER THE
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE CHONBURI RAYONG

รัชณี อินทร์สระคู¹ สุชาติ เศวตบตี²

Received : July 19, 2026

Revised : August 2, 2026

Accepted : September 19, 2026

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง 2) แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นครูโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำนวน 154 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามความคิดเห็น และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า

1) กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม และน้อยสุด คือ ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

2) แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง มีพหุแนวทาง ดังต่อไปนี้ (1) ส่งเสริมให้มีการเก็บข้อมูลการจัดการเรียนรู้ผ่านการสังเกตชั้นเรียนแล้วนำมาประเมินจุดเด่นและจุดที่ควรปรับปรุงได้ (2) ส่งเสริมการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (3) การส่งเสริมให้ครูผลิตและเผยแพร่นวัตกรรมของตนเอง (4) การบริหารจัดการหลักสูตรโดยเน้นการมีส่วนร่วมของครู ผู้บริหารนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน (5) ส่งเสริมให้มีการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และใช้ผลจากการวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ : กระบวนการนิเทศภายใน

¹ นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Abstract

The purposes of this study were : 1) to examine the internal supervision process at Singsamut School under the Secondary Educational Service Area Office Chonburi Rayong, 2) to explore guidelines for developing the internal supervision process at Singsamut School under the Secondary Educational Service Area Office Chonburi Rayong. The research samples consisted of 154 teachers at Singsamut School. The research instruments included questionnaires and structured interviews. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation, as well as content analysis.

The research results revealed that :

1)The internal supervision process at Singsamut School under the Secondary Educational Service Area Office Chonburi Rayong, on average, was rated at a high level overall. The highest-rated aspect was academic development, followed by teamwork development, and the lowest-rated aspect was classroom action research.

2) Guidelines for developing the internal supervision process at Singsamut School were as follows : (1) promote the collection of learning management data through classroom observation to evaluate strengths and areas for improvement, (2) promote the establishment of Professional Learning Communities (PLC) to encourage teachers to exchange academic experiences, (3) encourage teachers to create and disseminate their own innovations, (4) manage school curriculum emphasizing the participation of teachers, administrators, students, parents, and the community (5) promote the systematic collection, analysis, and application of classroom research findings.

Keywords : Internal supervision process

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 กำหนดให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยการศึกษาาระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ในมาตรา 6 บัญญัติว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข และในมาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาทุกระดับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการปฏิบัติอย่างหลากหลาย ซึ่ง ประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ คือ กระบวนการบริหารจัดการเรียนรู้ และกระบวนการนิเทศติดตามประเมินผล (ราชกิจจานุเบกษา, 2553, น. 3-4, 11)

ปัจจุบันโลกมีความเจริญก้าวหน้าและมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกด้านโดยเฉพาะ ด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร ความรู้ ความคิด ที่เผยแพร่ไปได้อย่างรวดเร็ว การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ ตลอดจนพฤติกรรม เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมของผู้เรียน เพื่อให้ เฝ้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สำคัญ คือ การพัฒนาคุณภาพ ของผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการ เรียนรู้และตัวชี้วัด (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) นั้น สถานศึกษาจะต้องมีกระบวนการ มุ่งองค์ประกอบและปัจจัย คือ คุณภาพของผู้เรียนที่ต้องประกันคุณภาพต่อผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่าผู้เรียนจะต้องมีคุณภาพและ มาตรฐานตามหลักสูตร มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจะต้องมีกระบวนการสู่ ความสำเร็จในการพัฒนา 3 กระบวนการ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการ นิเทศการศึกษา เพื่อเข้าสู่การปฏิรูปการศึกษาและการจัดการศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ตลอดจนมาตรฐาน การศึกษาของชาติ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ ทักษะ ชีวิต ทักษะการเป็นผู้นำ และทักษะการนำไปสู่การสร้าง นวัตกรรม กระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำคัญก็คือการนิเทศการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, น. 7)

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างความร่วมมือระหว่างคณะครู และบุคลากรทางการศึกษา เนื่องจากเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของคณะครูและผู้บริหารเพื่อนำไปสู่การ หลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนและเพื่อให้การดำเนินงานทุกสิ่งมีความสอดคล้องกัน อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารต้องดูแลเอาใจใส่ ช่วยเหลือและแนะนำบุคลากรในโรงเรียนให้ปฏิบัติภารกิจอย่างถูกต้องและมี ประสิทธิภาพ ดังนั้นการนิเทศภายในจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพ การศึกษา การนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดกลิคแมน กอร์ดอน และรอส-กอร์ดอน ที่ได้ให้ความหมายของ การนิเทศไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นหน้าที่ของทางโรงเรียนที่จะต้องปรับปรุงการสอน โดยการให้ความช่วยเหลือ โดยตรงกับครู การพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาการทำงานร่วมกัน การพัฒนาการทำงานเป็นกลุ่ม และการสนับสนุนให้ ครูทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น (Glickman, Gordon & Ross-Gordon, 2007, pp. 10-11)

โรงเรียนสิงห์สมุทรมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับการ พัฒนานวัตกรรมซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียน และพัฒนาโรงเรียนให้เป็นเลิศตามวิสัยทัศน์คือ เป็นเลิศทางวิชาการ ก้าวทันเทคโนโลยี มีมาตรฐานสากลบนพื้นฐานคุณธรรมจริยธรรมน้อมนำศาสตร์พระราชา จัด การศึกษาสู่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และสอดคล้องกับสมรรถนะหลักของโรงเรียนสิงห์สมุทร ที่ต้องให้ครูและ บุคลากรโรงเรียนมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้เทคโนโลยีใน การจัดการเรียนรู้ และความสามารถในการทำงานเป็นทีม อย่างไรก็ตามจากผลการนิเทศภายในสถานศึกษาโรงเรียน สิงห์สมุทรในปีการศึกษา 2566 พบว่า การเลือกสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้อยังไม่หลากหลาย ส่วนใหญ่เป็นสื่อแบบ

ดั้งเดิม ซึ่งไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้ เนื่องจากขาดความน่าสนใจหรือไม่เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนไม่สนใจเรียนหรือไม่เข้าใจเนื้อหาของสื่อการสอน นอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านการนำสื่อการสอนไปใช้ของครู ซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการเตรียมและจัดการมากขึ้นทำให้ครูมีภาระงานเพิ่มขึ้นจึงเลือกใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิม เช่น การบรรยายเป็นหลัก และครูบางส่วนยังขาดทักษะหรือความรู้ ในการใช้สื่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ (รายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษาโรงเรียนสิงห์สมุทร, 2566, น. 7)

นอกจากนั้นแล้วเมื่อวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนสิงห์สมุทร พบว่าสาเหตุดังกล่าวมีดังนี้ พบว่า 1. ครูมีความสามารถในการผลิตสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาในระดับน้อยส่งผลให้สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนไม่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน 2. แม้โรงเรียนจะมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องแต่ครูยังไม่สามารถนำทักษะด้านเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนไม่เต็มตามศักยภาพ 3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนไม่อยู่ในเกณฑ์ที่พอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยสภาพการจัดการจัดการศึกษาดังกล่าวจึงควรมีกระบวนการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นที่พึงพอใจของสังคมและบรรลุปเป้าหมายตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนจึงควรมีการดำเนินกิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ ทั้งในด้านการจัดระบบบริหารงานที่มีประสิทธิภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูที่สอดคล้องกับบริบท รวมทั้งการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด (โรงเรียนสิงห์สมุทร, 2566, น. 8)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ทั้ง 5 ด้านตามแนวคิดกลไกแมน และ รอส-กอร์ดอน โดยผลของการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับ ได้นำข้อมูลไปใช้ประกอบการพัฒนางานของสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

วิธีการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร คือ ครูโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรีระยอง จำนวน 154 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐาน และตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งในแต่ละตัวแปรมีองค์ประกอบดังนี้

- 1) ตัวแปรพื้นฐาน เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน
- 2) ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ตามแนวคิดกลไกแมน และรอส-กอร์ดอน ประกอบด้วย 5 ด้านดังนี้ 1) ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง 2) ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม 3) ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 5) ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นและแบบสัมภาษณ์

เครื่องมือฉบับที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็น แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ได้แก่ ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน จำนวน 36 ข้อ โดยเป็นแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน (Best and Kahn, 2005 p. 319) ดังนี้

- 5 หมายถึง กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการดำเนินการ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการดำเนินการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 1 หมายถึง กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการดำเนินการ อยู่ในระดับน้อย

เครื่องมือฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ตำแหน่ง ประสบการณ์ ระดับการศึกษา สถานที่ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ โดยเป็นคำถามหลักที่เกี่ยวกับแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา โรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ตามแนวคิดของกลิคแมน และรอสกอร์ตอน ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง 2) ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม 3) ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 5) ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

4. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามโดยแบ่งเป็นขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำผลการศึกษามาสร้างเป็นเครื่องมือตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

2) สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตของเนื้อหาแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและโครงสร้าง (Content Validity) และนำมาหาค่าความสอดคล้อง โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) ได้ค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.67 - 1.00 สามารถนำไปใช้ได้

3) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูโรงเรียนเพร็ภมาตาวิทยา, โรงเรียนทุ่งศุขลาพิทยา “กรุงไทยอนุเคราะห์”, โรงเรียนชลบุรี สุขบท ที่ไม่ใช่งานกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

4) นำแบบสอบถามที่ได้มาคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Lee J. Cronbach, 1978, p. 161) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) = 0.953

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีรวบรวมข้อมูลจากประชากรกำหนดให้ครูโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา ตอบแบบสอบถาม

2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังครูโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 154 ฉบับ

3) นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการวิเคราะห์และสรุป ข้อมูลแบบสอบถามมีความสมบูรณ์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลการตอบแบบสอบถามมาจัดระบบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และการนำเสนอในรูปของตารางและความเรียง โดยใช้สถิติในการวิจัย ดังนี้

1) การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2) การวิเคราะห์กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของ ผู้ให้ข้อมูลแล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสต์ (John W. Best, 1970, p. 190) ดังนี้

4.50 - 5.00 แสดงว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการดำเนินการ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 แสดงว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก

2.50 - 3.49 แสดงว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 แสดงว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการดำเนินการ อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.49 แสดงว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการดำเนินการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน สถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยใช้การวิเคราะห์ เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

1) สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

1.1 การคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์ ของแต่ละข้อ คำถาม โดยจะนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

1.2 การคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของ Cronbach

2) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

2.1 ค่าความถี่ (f)

2.2 ร้อยละ (%)

2.3 ค่าเฉลี่ย (μ)

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อสรุปแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยรวมและรายด้าน

การนิเทศภายในสถานศึกษา	σ	μ	ลำดับที่	ความหมาย
1. ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง	4.18	.54	3	มาก
2. ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม	4.24	.56	2	มาก
3. ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ	4.35	.57	1	มาก
4. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.09	.52	4	มาก
5. ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน	4.01	.49	5	มาก
รวม	4.17	.54		มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.17$, $\sigma = 0.54$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.57$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.56$) และด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ($\mu = 4.01$, $\sigma = 0.49$)

ตารางที่ 2 ตารางสรุปประเด็นสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ที่มีความคิดเห็นตรงกัน 3 ท่าน

ข้อ	ประเด็นสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนา	ค่าคะแนน
1	ส่งเสริมให้มีการเก็บข้อมูลการจัดการเรียนรู้ผ่านการสังเกตชั้นเรียนแล้วนำมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อประเมินจุดเด่นและจุดที่ควรปรับปรุงได้	3
2	ส่งเสริมการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทางวิชาการ และร่วมกันแก้ปัญหา โดยเน้นการทำงานเป็นทีม การสะท้อนคิด และการเรียนรู้ร่วมกัน	3
3	การส่งเสริมให้ครูผลิตและเผยแพร่นวัตกรรมของตนเองด้วยเทคโนโลยีในบริบทของตนเอง และมีเวทีนำเสนอผลงาน เช่น งานวิชาการระดับสถานศึกษา/เขตพื้นที่ เพื่อให้ครูเกิดความภาคภูมิใจ และเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาต่อเนื่อง	3

ตารางที่ 2 ตารางสรุปประเด็นสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ที่มีความคิดเห็นตรงกัน 3 ท่าน (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนา	ค่าคะแนน
4	การบริหารจัดการหลักสูตรโดยเน้นการมีส่วนร่วมของครู ผู้บริหารนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการสะท้อนปัญหา ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรตอบสนองบริบทของโรงเรียนอย่างแท้จริง	3
5	ส่งเสริมให้มีการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และใช้ผลจากการวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การวางแผนการจัดการเรียนรู้	3

จากตารางที่ 2 พบว่าประเด็นสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยองผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นตรงกัน 3 ท่าน เสนอแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ (1) ส่งเสริมให้มีการเก็บข้อมูลการจัดการเรียนรู้ผ่านการสังเกตชั้นเรียน แล้วนำมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อประเมินจุดเด่นและจุดที่ควรปรับปรุงได้ (2) ส่งเสริมการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทางวิชาการ และร่วมกันแก้ปัญหา โดยเน้นการทำงานเป็นทีม การสะท้อนคิด และการเรียนรู้ร่วมกัน (3) การส่งเสริมให้ครูผลิตและเผยแพร่นวัตกรรมของตนเองด้วยเทคโนโลยี ในบริบทของตนเอง และมีเวทีนำเสนอผลงาน เช่น งานวิชาการระดับสถานศึกษา/เขตพื้นที่ เพื่อให้ครูเกิดความภาคภูมิใจ และเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาต่อเนื่อง (4) การบริหารจัดการหลักสูตรโดยเน้นการมีส่วนร่วมของครู ผู้บริหารนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการสะท้อนปัญหา ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรตอบสนองบริบทของโรงเรียนอย่างแท้จริง (5) ส่งเสริมให้มีการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และใช้ผลจากการวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การวางแผนการจัดการเรียนรู้

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง พบว่า

1. กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม และน้อยสุด คือ ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

2. แนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง มีพหุแนวทาง ดังต่อไปนี้ (1) ส่งเสริมให้มีการเก็บข้อมูลการจัดการเรียนรู้ผ่านการสังเกตชั้นเรียนแล้วนำมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อประเมินจุดเด่นและจุดที่ควรปรับปรุงได้ (2) ส่งเสริมการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทางวิชาการ และร่วมกันแก้ปัญหา โดยเน้นการทำงานเป็นทีม การสะท้อนคิด และการเรียนรู้ร่วมกัน (3) การส่งเสริมให้ครูผลิตและเผยแพร่นวัตกรรมของตนเองด้วยเทคโนโลยี ในบริบทของตนเอง และมีเวทีนำเสนอผลงาน เช่น งานวิชาการระดับสถานศึกษา/เขตพื้นที่ เพื่อให้ครูเกิดความภาคภูมิใจและเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาต่อเนื่อง (4) การบริหารจัดการหลักสูตรโดยเน้นการมีส่วนร่วมของครู ผู้บริหารนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

ในการสะท้อนปัญหา ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรตอบสนองบริบทของโรงเรียนอย่างแท้จริง (5) ส่งเสริมให้มีการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และใช้ผลจากการวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การวางแผนการจัดการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลกระทบการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานของการวิจัยได้ ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า คุณภาพกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการกำหนดปฏิทินการนิเทศ และวางแผนระหว่างผู้บริหารร่วมกับครูผู้สอนก่อนให้ความช่วยเหลือ ซึ่งถือเป็นการเตรียมความพร้อมที่ส่งเสริมให้กระบวนการนิเทศเกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ทั้งนี้ผู้นิเทศยังมีลักษณะการนิเทศแบบกัลยาณมิตรและติดตามผลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ซึ่งช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการของครู นอกจากนี้โรงเรียนได้ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาความสามารถในการสอนโดยใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย อันเป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างรอบด้าน ยิ่งไปกว่านั้นยังพบว่าครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทของโรงเรียน ซึ่งถือเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู อีกทั้งยังมีการจัดนิทรรศการให้ครูได้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนภายในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางที่ช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชชุดา เขียวขุ่ม (2561, น. 74) เรื่องการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสภวิทยเขตทัพหลวงแฉงฉางม ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสภวิทยเขตทัพหลวงแฉงฉางม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนาภา จันทรฤทธิ์ (2566, น. 57) เรื่องการนิเทศภายในโรงเรียนปาดังติณสุลฉานนธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล ผลการวิจัยพบว่าการนิเทศภายในโรงเรียนปาดังติณสุลฉานนธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะพงษ์ ปัสสาวะโท (2567, น. 88) วิจัยเรื่องการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับผลการวิจัยของศศิกันต์ พันธุ์โนราข (2561, น. 78) เรื่องสภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายปิ่นมาลาจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพร วัตถุ (2560, น. 71) วิจัยเรื่องการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดฉันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 จังหวัดฉันทบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของนภสนันท์ อุปรี (2560, น. 107) วิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางในการพัฒนาคุณภาพกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง มีพหุแนวทาง ดังต่อไปนี้ (1) ส่งเสริมให้มีการเก็บข้อมูลการจัดการเรียนรู้ผ่านการสังเกตชั้นเรียนแล้วนำมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อประเมิน

จุดเด่นและจุดที่ควรปรับปรุงได้ (2) ส่งเสริมการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทางวิชาการ และร่วมกันแก้ปัญหา โดยเน้นการทำงานเป็นทีม การสะท้อนคิด และการเรียนรู้ร่วมกัน (3) การส่งเสริมให้ครูผลิตและเผยแพร่นวัตกรรมของตนเองด้วยเทคโนโลยี ในบริบทของตนเอง และมีเวทีนำเสนอผลงาน เช่น งานวิชาการระดับสถานศึกษา/เขตพื้นที่ เพื่อให้ครูเกิดความภาคภูมิใจและเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาต่อเนื่อง (4) การบริหารจัดการหลักสูตรโดยเน้นการมีส่วนร่วมของครู ผู้บริหารนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการสะท้อนปัญหา ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรตอบสนองบริบทของโรงเรียนอย่างแท้จริง (5) ส่งเสริมให้มีการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และใช้ผลจากการวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การวางแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอลิสสา มุสิกรักษ์ (2565, น. 50) เรื่องการนิเทศภายในโรงเรียนสตรีภูเก็ต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพการนิเทศภายในโรงเรียนสตรีภูเก็ต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง มีพหุแนวทางดังต่อไปนี้ (1) จัดทำห้องเรียนคุณภาพที่มีสื่อพร้อมสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดหาสื่อ เครื่องมือที่ช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (2) การยกย่องเชิดชูเกียรติครู มอบเกียรติบัตรให้กับครูเนื่องในโอกาสต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้ครูที่ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (3) ส่งเสริมการจัดอบรมและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน (4) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้ครู ผู้บริหาร และคณะภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร มีการวิพากษ์หลักสูตรสถานศึกษา (5) ส่งเสริมการจัดอบรมให้ครูมีความรู้ ทางด้านการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฬารักษ์ โคตรจักร์ (2562, น. 107) เรื่องการศึกษาระบบการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาระบบการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 คือ (1) ควรมีการประชุมผู้บริหารและครูทุกคน เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศของโรงเรียน และความต้องการจากเสียงของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครู เพื่อวางแผนการดำเนินงาน โดยแต่งตั้งครูนิเทศและกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน (2) แต่งตั้งคณะทำงานที่มีความรู้ความสามารถด้านการนิเทศและมีภาระงานไม่มาก และจัดการประชุมชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานให้ทุกคนทราบ และถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน (3) สร้างสื่อสำหรับการนิเทศที่หลากหลายและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน (4) ปฏิบัติงานให้ครบทุกขั้นตอนและใช้เทคนิคการจับคู่นิเทศ เพื่อให้ครูมีมุมมองที่หลากหลายและให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศ (5) การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร ดวงแย้ม (2566, น. 92) เรื่องการนิเทศภายในของโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการนิเทศภายในของโรงเรียนศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง มีพหุแนวทางทางดังต่อไปนี้ (1) ผู้บริหารควรส่งเสริมการจัดอบรมพัฒนาครูให้มีความสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (2) ผู้บริหารควรยกย่องเชิดชูเกียรติครูมอบเกียรติบัตรให้กับครูเนื่องในโอกาสต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้ครูที่ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (3) ผู้บริหารควรส่งเสริมการจัดอบรม และพัฒนาเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน (4) สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้ครู ผู้บริหาร และคณะภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร มีการวิพากษ์หลักสูตรสถานศึกษา (5) ผู้บริหารควรส่งเสริมการจัดอบรมให้ครูมีความรู้ทางด้านการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของภริตา พรหมคุณ (2566, น. 70) วิจัยเรื่อง การนิเทศภายในของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัยสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพการนิเทศภายในโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัยสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ มี

พหุแนวทาง เนื่องจาก (1) สถานศึกษาสามารถจัดโครงการแลกเปลี่ยนครูกับโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีความชำนาญในด้านเทคนิคการสอนเฉพาะ โดยให้ครูได้มีโอกาสไปสัมผัสกับวิธีการสอนและบรรยากาศการทำงานที่แตกต่าง (2) การสนับสนุนให้ครูได้เข้าร่วมกิจกรรมวิชาการ เช่น การเข้าร่วมการประชุมวิชาการ นิทรรศการ หรือการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศและการสอน (3) การสนับสนุนให้นักเรียนและครูทำงานร่วมกันในกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนา โครงการช่วยให้พวกเขาได้เรียนรู้จากกันและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (4) สร้างกระบวนการที่ชัดเจนและเป็นระเบียบในการประเมินผลของหลักสูตร โดยใช้ เครื่องมือหรือวิธีการที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และโครงสร้างของหลักสูตร (5) การเก็บข้อมูลในรูปแบบที่เป็นระบบและเป็นรายละเอียด เช่น การสำรวจสำหรับความคิดเห็น การสัมภาษณ์ และการสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรจัดให้มีการพัฒนาศักยภาพครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านการวิจัยในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้ครูสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21

2. ควรจัดให้มีการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนผลงานทางวิชาการของครู ในระดับสถานศึกษาและระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ครูเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตน และเป็นแรงจูงใจในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. ควรส่งเสริมการจัดตั้งและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยมีการวางแผนกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การพัฒนาเกิดขึ้นในทุกระดับของบุคลากรทางการศึกษา

จากข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสิงห์สมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ผู้วิจัยสามารถนำมาสังเคราะห์เป็นโครงการที่ใช้ในแผนพัฒนาสถานศึกษาในปีถัดไป จำนวน 3 โครงการ ดังนี้

- (1) โครงการพัฒนาศักยภาพครูนักวิจัย
- (2) โครงการส่งเสริมการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนผลงานทางวิชาการของครู
- (3) โครงการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) สู่ความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายขอบเขตของการวิจัยไปยังสถานศึกษาอื่นในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง หรือพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบกระบวนการนิเทศ และศึกษาความเหมาะสมของการประยุกต์ใช้แนวทางต่าง ๆ ในบริบทที่หลากหลาย

2. ควรศึกษาปัจจัยเชิงคุณภาพที่มีผลต่อความสำเร็จของกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา อาทิ ลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์กร การมีส่วนร่วมของครู และระดับความพร้อมของสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกสำหรับการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ

3. ควรศึกษารูปแบบการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการใช้เครื่องมือ เทคโนโลยี ที่ส่งเสริมการนิเทศ เพื่อให้กระบวนการนิเทศสอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลและนโยบายการศึกษายุคใหม่

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จุฬารักษ์ โคตรจักร์. (2562). *กระบวนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9. หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ณัฐพร วัตถุ. (2560). *การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- นันทพร สุกะพันธุ์. (2551). *การศึกษาสมรรถนะการบริหารด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 2. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- บัณฑิต มนตรานนท์. (2556). *การศึกษานิเทศภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรสงคราม. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- ปนัดดา ศรีพัฒนกุล. (2554). *การศึกษาด้านการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี.*
- ปรีศนา หงส์ทอง. (2557). *ความพึงพอใจของบุคลากรทางการศึกษาต่อการนิเทศภายในโรงเรียนท่าวังผาพิทยอ่าวท่าม่วง จังหวัดน่าน. วารสารออนไลน์วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- พรรณณา มหาวิชา. (2557). *กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัด กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- วัชร เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ชการพัฒนาวิชาชีพ : ทฤษฎีกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่12. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- วิชชุดา เขียวขุ่ม. (2561). *การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสทวิทยาเขตที่พลวงแจงงาม. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ศศิกันต์ พันธุ์โนราช. (2561). *สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายปิ่นมาลา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. งานนิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สามารถ ผ่องศรี. (2563). *รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- Allan A. Glatthorn. (1984). *Differentiated Supervision*. Washington, D.C : Association forApproach. (6thed.). Boston : Allyn & Bacon.
- Ben M. Harris. (1985). *Supervisory Behavior in Education* (3rd ed). Englewood Cliffs, New jersey: Prentice-Hall.
- Don M. (2005). *Beach and Judy Reinhartz, Supervision Leadership, Focus on Instruction*. Boston: Allyn and Bacon.
- Glickman, C. D. (2004). *Supervision and Instructional Leadership : A Developmental*
- Glickman, C. D., Gordon, S.P., & Ross-Gordon, J.M. (2007). *Supervision and Supervision and Curriculum Development*. 135-148.Instructional Leadership: A Developmental Approach. (7thEd.). Boston : Allyn & Bacon.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: Mc Graw – Hil
- Hersey, P. K., & Blanchard, K. H. (1993). *Management of Organizational Behavior : Utilizing Human Resources*. (6th ed.). Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- Johnson, M. J., & Button, K. (1998, Winter). *Action research paves the way for continuous improvement*. Journal of Staff Development, 19, 48-51.
- Lee, Alison., & Green, Bill. (2009, September). *Supervision as Metaphor*. Studies in Higher Education, 34(3), 267-281.